

Filosofia

1. Temari

El temari de la matèria combina la perspectiva històrica del pensament filosòfic, de manera que cobreix alguns dels elements més significatius dels tres grans períodes (antic, modern i contemporani), amb el tractament d'alguns autors i obres especialment representatius dels grans períodes històrics, els seus corrents i problemes. A cada tema li correspon, així, un període històric, un corrent o tradició filosòfica especialment rellevant, i un autor o uns autors representatius, i s'acompanya amb un o dos fragments o capítols d'una obra canònica d'aquests autors com a lectura obligatòria.

Els objectius generals del temari amb el repertori d'obres seleccionades pretenen garantir l'adquisició prèvia, en un nivell bàsic, de: *a*) una visió de conjunt de la història de la filosofia; *b*) familiaritat amb el llenguatge filosòfic; *c*) competències en anàlisi, argumentació, expressió i crítica; i *d*) coneixement d'un cànon mínim de textos de la història de la filosofia.

Tema 1. La filosofia antiga

- 1.1. Els primers filòsofs físics
- 1.2. El problema cívic. Els sofistes
- 1.3. L'idealisme platònic. Distinció entre ciència i opinió
- 1.4. Virtut i felicitat en Aristòtil

Lectures:

- PLATÓ, *La República*, llibre VII
- ARISTÒTIL, *Ètica nicomaquea*, llibre I

Tema 2. Els inicis de la filosofia moderna

- 2.1. L'humanisme renaixentista
- 2.2. El racionalisme
- 2.3. El mètode analític i deductiu
- 2.4. La filosofia del subjecte i el *cogito*

Lectura: DESCARTES, R., *Discurs del mètode*, quarta part

Tema 3. La filosofia moderna

- 3.1. El contractualisme: el contracte social i el dret natural
- 3.2. L'empirisme
- 3.3. El mètode inductiu i la seva crítica
- 3.4. Emotivisme i convencionalisme moral i polític

Lectura: HUME, D., *Abstract / Resum del Tractat sobre la naturalesa humana*

Tema 4. La filosofia de la Il·lustració

- 4.1. Temes, corrents i pensadors de la Il·lustració
- 4.2. El gir crític o transcendental: coneixement a priori i raó teòrica
- 4.3. L'universalisme moral: autonomia moral i raó pràctica
- 4.4. Història universal, raó i progrés

Lectura: KANT, I., *Què és la Il·lustració?*

Tema 5. La filosofia contemporània

- 5.1. Les crítiques a la filosofia moderna il·lustrada
- 5.2. Les formes modernes de dominació. Totalitarisme
- 5.3. La filosofia de l'acció. La condició de l'home modern
- 5.4. La justificació de l'humanisme i els drets humans

Lectura: ARENDT, H., «Les perplexitats dels drets de l'home», a *Els orígens del totalitarisme*, segona part. Imperialisme, cap. 9.2

2. Bibliografia

2.1. Lectures del temari (edicions recomanades)

- PLATÓ, *La República*, Universitat de València, València, 1998.
PLATÓN, *La República*, Gredos, Madrid, 1986.
ARISTÒTIL, *Ètica nicomaquea*, Fundació Bernat Metge, Barcelona, 1995.
ARISTÓTELES, *Ètica a Nicómaco*, Gredos, Madrid, 1998.
DESCARTES, R., *Discurs del mètode*, Edicions 62, Barcelona, 2002.
DESCARTES, R., *Discurso del método*, Alfaguara, Madrid, 1986.
HUME, D., *Resum del Tractat sobre la naturalesa humana*, La Busca Edicions, Barcelona, 2005.
HUME, D., *Abstract*, Humanitas, Barcelona, 1983.
KANT, I., *Ensayos sobre la paz, el progreso y el ideal cosmopolita*, Cátedra, Madrid, 2005.
KANT, I., *Crítica de la raó pura; Què és la Il·lustració?*, Universitat de València, València, 1991
ARENDT, H., *Los orígenes del totalitarismo*, Alianza, Madrid, 2006.

| 2 de 3 |

2.2. Bibliografia general

Els manuals d'història de la filosofia de segon de batxillerat serveixen com a text guia general, encara que es recomana completar el segle XX, sovint absent als manuals més utilitzats.

2.2.1. Temes 1 a 4

- CALVO, T.; J. M. NAVARRO CORDÓN, *Historia de la filosofía*, Anaya, Madrid, 2001.
GEYMONAT, L., *Historia de la filosofía y de la ciencia*, Crítica, Barcelona, 2005.
QUESADA, J., *Otra historia de la filosofía*, Ariel, Barcelona, 2011.
TEJEDOR, C., *Historia de la filosofía. 2 Bachillerato*, Ediciones SM, Madrid, 2001.

2.2.1. Tema 5

- FLORES D'ARCAIS, P., *Arendt. Existencia y libertad*, Tecnos, Madrid, 1996.
HOTTOIS, G., *Historia de la filosofía del renacimiento a la posmodernidad*, Teorema, Madrid, 1999.

3. Examen i criteris d'avaluació

3.1. Examen

L'examen consistirà en dues opcions, de les quals hom n'haurà de triar una. Cada opció consta de quatre preguntes relatives a un fragment o paràgraf d'un text filosòfic del repertori del temari. Cada pregunta val 2,5 punts. Les preguntes es refereixen a conceptes clau o problemes filosòfics rellevants en l'exposició que l'autor fa del seu pensament, de l'època o el corrent que representa dins el respectiu tema, i a llur relació o influència amb altres autors i temes. En contestar les preguntes, l'examinand s'haurà d'atènyer al que es demana, evitar l'exposició mecànica, i demostrar la comprensió del text i de les idees subjacents, la capacitat de relacionar-les amb l'època i el corrent que representen, i d'argumentar-hi justificant de forma raonada les respostes.

3.2. Criteris d'avaluació

Com a guia general se seguiran els criteris d'avaluació detallats al Decret 35/2015, de 15 de maig, de la Conselleria d'Educació i Cultura, pel qual s'estableix el currículum del batxillerat a les Illes Balears (BOIB núm. 73, de 16/05/2015) pel que fa referència als continguts d'Història de la Filosofia per al segon curs de batxillerat (pàg. 25495 del BOIB núm. 73), i els criteris d'avaluació que s'hi esmenten (pàg. 25492). En resum, es valorarà la capacitat bàsica de:

1. Analitzar fragments dels textos més rellevants de la història de la filosofia i ser capaç de transferir els coneixements a altres autors o problemes.
2. Comprendre el sentit global dels textos més rellevants dels autors estudiats, identificar l'ordre lògic de l'argumentació i ser capaç de transferir els coneixements a altres autors o problemes i reconèixer els plantejaments que es defensen.
3. Identificar i analitzar les idees, la conclusió, els conceptes o idees rellevants, l'estructura i l'ordre lògic de les idees del text. Argumentar l'explicació de les idees presents al text i relacionar-les amb la filosofia de l'autor i els continguts estudiats.
4. Argumentar amb claredat i capacitat crítica les pròpies opinions sobre els problemes fonamentals de la filosofia i dialogar de manera raonada amb altres posicions diferents.

4. Coordinació

Prof. Tomeu Sales Gelabert
Contacte